Учѣте ся брати мои,
Думайте читайте

СВОБОДА

И чужому научайтесь
Свого не цурайтесь,

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля“
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Число 38 ДЖЕРСІ СІТІ. Н. Д. Середа 31-го Октобра 1894. ГОДЪ II

ДО ГРОШЕЙ ТРЕБА И РОЗУМУ.

Одна руска газета „Посланникъ“ зъ старого краю, писала въ однômъ своимъ числѣ, щобъ нашѝ люде не ходили до Америки. Мы пытаемъ ся „Посланника“: сли ѣдуть нѣмцѣ, французы, италиане, шведы, котрѝ и въ своимъ краю можуть жити и добре жити, то чому-бъ не мали Русины йти до Америки, наколи въ краю и собака не утримаеть ся черезъ голодъ и нужду? Вы радите, мои панове, щобъ нарôдъ нашъ сидѣвъ въ дома, тай меръ одинъ по другому голодовою смертію?

Чи вы то зъ патріотизма таку раду дасте? Намъ се не хочеть ся вѣрити – але прецѣнь якась причина мусить бути, задля котрой вы противнѝ руской еміґраціи. Вамъ ходить о тое щобъ тутейшѝ Русины не пропали для Руси. Безпôдставный страхъ и смѣшный. Тутейшѝ Русины не загинуть, бо руска церковь зъ ей прекраснымъ обрядомъ не дасть вынародовитись, але тотѝ тисячи а тисячи Русинôвъ въ старôмъ краю пропадають для Руси на вѣки, бо зъ нужды, голоду, холеры гинуть передъ часомъ, а порады на се горе и лихо нема! Жаль тôльки же дурно гинутъ; бо слибъ гинули въ борбѣ за полѣпшене своей щербатой долѣ, тобъ була признака и для внукôвъ користь!.. а такъ на горѣвку грабарамъ.

Дальше пише „Посланникъ“ сли нашѝ люде уже йдуть до Америки, то най йдуть тôльки на зарôбки а ôттакъ най вертають назадъ домôвъ.

Мы на тое кажемо такъ: же тая рада не добра, бо власне тое ходжене нашихъ людей до Америки на зарôбки, руйнуе, нищить и робить ихъ ще бѣднѣйшими и нещаслившими.

За позиченѝ гроши у жида зъ великимъ процентомъ, йдуть наши до Америки на тотѝ нещаснѝ зарôбки. Наколи дôстане не оденъ роботу, то працюе такъ якъ тоц вôлъ о сухôмъ хлѣбѣ та о соленôмъ баксовôмъ мясѣ а гроши шле до краю на грунтъ. Черезъ пару рокôвъ такъ шле гроши и тяжко упадае на здоровлю, бо жалуе собѣ теплой стравы. Коли уже пôславъ на грунтъ и бôльше якъ треба було, тодѣ вертае уже дихавичнымъ або безъ ноги до старого краю мазадъ зъ зарôбкôвъ де не застае анѣ грошей, анѣ грунту, бо одну часть сватъ чи тамъ отець пропивъ а другу люде забрали на позичку тай кажуть чекати. Неразъ нашъ американьскій зарôбникъ тяженько зяплаче тай и зъ роспуки вертае назадъ до Америки и дôставши прежню роботу, правда, працюе, але уже гроши не шле до краю только пропиває по шинкахъ ине разъ марно въ шпиталѝ гине або де тренъ переѣде.

Або буває и такъ: лишае чоловѣкъ въ дома жену и дѣти, а самъ ѣде на зарôбки. Робить рôкъ, робить и два, а все посылае до жѣнки гроши на газдôвство якъ то кажуть. Жена дôстае одну и другу стôвку до рукъ – починае часто заходити до Абрамка або Гершка на квартирчину. Де що до газдôвства купить, а решту пропиває тай ще зъ наймитомъ дѣти плодить. Довесуть люде нещасному зарôбникови тую смутну не яеселу новину, той тратить гроши на дорогу, ѣде до краю, та тамъ застае байстрôвъ и хату обдерту съ похиленымъ комином. Погаратавши жену, йде опять въ Америку и ту зъ роспуки стаеєь пяницею або зъ якою предлудою жіе якъ то кожуть на вѣру, або валяесь по домахъ роспусты. Ото якій пожитокъ, якій то хосенъ зъ тыхъ зарôбкôвъ американьскихъ.

Инакше роблять и поступають собѣ ученѣйшѝ народы якъ: нѣмцѣ, жиды, шведы, швайцарцѣ и др.

Зъ нихъ йдуть сюда або женатѝ зъ родиною, або самотнѝ. Женатый съ початку зарабляе центъ по фабрикахъ и шпарує гроши жіючи ощадно. Наколи уже мае пару стôвокъ, тодѣ отверає собѣ якійсь бізнесъ и такъ дорабляесь и дѣти выховуе такъ, щобъ имъ уже лекше приходило жить акъ єму.

Коли дѣти подоростають и свôй хлѣбъ мають, тодѣ ôнъ съ женою або ту остаеть ся або продае свôй бізнесъ и вертае на родину зъ готовымъ грошемъ. Отъ длячого мы сказали: що до грошей треба и розуму. И нашѝ люде мають тутъ грощи, але не знають якъ съ тими то грошми роспорядити. Нашъ чоловѣкъ або шле гроши на вѣчну пропасть до краю на грунтъ, або у себе тримае доки кто му зъ куфра не украде, або кумамъ попозичае на вѣчне оддане, або врешті, и то по найбôльшой части, дасть на кортъ, на права. Днесь звертаемъ ся до нашихъ землякôвъ и кличемъ: Гей такъ не робѣть! Маете гроши, приклиçте що и розумъ до нихъ и робѣть мудро якъ другѝ люди.

Тое зарôбковане, тое ѣздженє по два, три разы съ краю и до краю, только руйнуе людей на маетку и на здоровлю.

Днесь въ Америцѣ и по цѣлôмъ свѣтѣ, водить ся такъ: же кто умѣе мудро орудовати грошемъ, то приходить и до бôльшого маетку, бо грôшъ завсе робить грôшъ. Тое орудоване грошемъ розумно называеть ся: „спекуляція.“ Найлучшими учителями спекуляціи суть жиды, нѣмцѣ, греки, ормяне. Они суть злѣпленѝ съ той самой глины що и Русины, протое и нашѝ люде повинни братись до якогось промыслу, бізнесу. Богато е нашихъ людей въ Америцѣ, що мають по кôлька тысячъ долярôвъ, та не знають якъ собѣ порадити щобъ грôшъ робивъ грôшъ.

Неразъ трафляеть ся нагода и то чи по мѣстахъ, чи то на контрахъ, де нашѝ люде моглибъ зробити великѝ гроши, слибъ у нихъ бувъ духъ ассоціаціи, рухливôсть и ôдвага.

Але сказати правду, незнане духа часу и недбалôсть суть перешкодою до бізнесу. Тутъ съ сотныхъ выпадкôвъ наведемо оденъ.

Въ мѣстѣ Б. трафлялось купити на ліцитаціи за малѝ гроши млынъ. Оденъ мудрѣйшій каже до своихъ: братя Русины! насъ тôлько ту есть и кождый мае гроши, одже скиньмо ся по 200. дол кождый и купѣмъ отсей ту млынъ. – „Але отъ що ще єму забагло ся, етъ куме не слухайте! то жидôвске дѣло а мы робôтники намъ не до того.“ И такъ оденъ другого знеохочувавъ. Що сталось? Нѣмецкѝ робôтники зложили ся, купили млынъ и роблять хорошѝ интереса. Сами суть властителѣ млына, сами роблять и крôмъ робôтничой платнѣ, ще и доходомъ дѣлять ся такъ, що за кôлька мѣсяцѣвъ вернули ся имъ тотѝ гроши що вложивъ кождый и теперь дорабляють ся що-разъ то бôльше. Одинъ русинъ дôставши працю въ томъ самôмъ млынѣ, сказавъ опôсля своимъ землякамъ: якѝ мы були куме дурнѝ же сами млынъ не взяли! але уже запôзно!

Оттакъ то мудрый орудуесь грошемъ и доробляесь ще бôльше, а непрактычный боязливый и не оборотный и тіи гроши марно тратить що ихъ тѝснувъ въ куферку.

Въ другôмъ мѣстѣ J. жіють Русины и добре зарабляють гроши а не можуть постаратись о руску сальону черезъ недбалôсть. Полякъ и жидъ роблять тутъ зъ Русинôвъ хорошій бізнесъ и сами кажуть: слибъ не Русины, то мыбъ пôйшли съ торбами! А скажѣть нашому: а ну зôйдѣть ся васъ кôлька та возъмѣть сальонъ! мае чужій зарабляти може и свôй де-що вторгувати. Але пусте балакане – не послухае тай годѣ.

Слибъ нашѝ люде мали якъ то кажуть, практичный розумъ якъ мають гроши, тобъ днесь не оденъ мавъ и свôй дôмъ и щосъ значивъ бы, а такъ черезъ тое дурне часове зарôбкуване розôрваный на двое: анѣ въ краю ничъ не мае, анѣ тутъ ничимъ не преукаже ся и такъ зôстае вѣчнымъ вандруючимъ зарôбникомъ безъ зарôбку.

ПОКЛИКЪ ДО ЗЕМЛЯКОВЪ.

Уже бôльше якъ рôкъ жебраемо, просимо нашихъ братôвъ землякôвъ щобы они складали свой жертвы на ту такъ важну будову

„НАРОДНОГО ДОМУ“

въ Америцѣ, та на великій жаль мало поспѣшили зъ вдовиною лептою!..

Въ краевыхъ Рускихъ газетахъ читаешь все що въ Коломыи, въ Чернôвцяхъ будують Русины свôй „Народный Дôмъ“ съ жертвъ, зъ добровôльныхъ складокъ народа.

Сли у старôмъ краю спромагають ся нашѝ люде на збудоване „ Нородного Дому.“ де о грôшъ дуже а дуже тяжко приходить, то се для насъ въ Америцѣ булобъ соромомъ, наколибъ ôттягались отъ патріотичного дѣла и тую справу заспали прикривши нашою славетною байдужностію.

Просимо духовныхъ отцѣвъ оголосити сю рѣчъ по церквахъ.

Царь умерае

Коли се пишемо, по цѣлôмъ цивилізованôмъ свѣтѣ рознеслась по телеграфичнôмъ дротѣ дуже а дуже прискорбна да печальная звѣстка же царь повелитель Росіи уже одъ довшого часу бореть ся зъ своею смертію, котра и наймогутнѣйшимъ царямъ розказуе и леда хвиля настане кôннець.

По цѣлой широкой Руси и по цѣлôмъ свѣтѣ несуть ся горячѝ молитвы до врача надъ врачами о уздоровлене Александра третяго.

Редакція наша замовила бôльше буквъ зъ старого краю для газеты, протое тіи що ще не поплатили за газету, най сей часъ присылають, бо треба на покрите коштôвъ.

Колекторами въ Центровилю на тутейшу руску церковь зостали выбрани:

Василь Гудакъ
Юрко Ганчовскій.

SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political paper in this Country and has a largest circulation through the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю.......... 2.50

Всѣ дописи и грошѣ проешм высилати пôдъ адресою:
To "Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Наша газета выходить що тыждня въ Середу.

Entered at the post office at Jersey City, N. J., as second class mail matter.

Кто замавляе „Свободу" мае рôвночасно заслати и предплату иначь ся не посылае.

ЩО ЧУВАТИ въ СТАРОМЪ КРАЮ.

Австрійскій цѣсарь а Русины.

При нагодѣ свого побутя у рускôмъ древнôмъ городѣ Львовѣ, звидѣвъ цѣсарь и руску семинарію, де була ôдспѣвана руска кантата въ его честь. Цѣсарь не мôгъ налюбовати ся рускою пѣснею и вторично дякувавъ спѣвакамъ. Цѣсарь бувъ тоже и въ рускôмъ павилонѣ на выставцѣ, принимавъ депутацію рускихъ товариствъ и все и всюда заявлявъ: що ôнъ своей опѣки и помочи не одмовить руской націй, бо добро и розвôй руского народа дуже лежить му на серцю.

Мѣжь инчимъ сказавъ монарха же незабаромъ буде и руска гимназія въ Перемышли. Русины повинни бути вдячнй за тое монарсѣ и користати зъ его доброй охоты помогти Русинамъ и не дѣлити ся але вспôльными силами добивати ся тоге, що имъ право и монарха узнае яко належитость. Наколи наши братя по тôмъ боцѣ атлантика не будуть въ згодѣ мѣжь собою и оденъ буде оглядатись за копѣйкою и за ню пôсля брехати, другій буде лизати лапы панамъ шляхтѣ за окрушину ласки, третый буде за радикально выступати проти руского клиру, тодѣ они будуть здрадниками народу и слезы народа на ихъ спадуть голову. Въ Австріи тôлько можуть Русины плекати свою рôдну мову и берегти свою національнôсть — отже най користають. За Русинами въ Австріи Богъ, правда, монарха и права, протое єсли ляхъ хоче приперти до кута, то не треба тôльки скаржитись, але смѣло ему въ бôкъ политичнымъ кулакомъ. Най Русины уже напростять свои головы и най уже разъ перестануть робити: „прійдите поклонимъ ся" бо съ того уже галицкй горобцѣ смѣють ся.

Холера починае уже уступати и давъ бы Богъ щобъ и щезла на всегда.

Въ нашихъ горахъ сего року бараболѣ (компери) досить добре зародили.

Процесъ посла Д-ра Окуневского за слова высказаній на спровозданю польскимъ противъ графа Каз. Баденього, що, „народъ рускій повиненъ буту шляхтича польского пôмстити"— закôнчивъ ся передъ Судомъ присяглыхъ въ Коломый дня 10. вересня с. р. въ той способъ, що судіи присяжнй увôльнили Д-ра Окуневского одноголосно. Д-ра Окуневского боронивъ дуже красно Др. Олесницкій знаный патріотъ зъ Стрия, котрый дуже богато працює надъ освѣдомленемъ народу.

Львовскй жиды.

Одна газета польска „Narod" пише що жиды такъ розпаношили ся во Львовѣ же цѣлымъ мѣстомъ рядять. Въ рынку скасовали продажь виктуалôвъ, зъ галицкого пляцу повыганяли синоуцкихъ рускихъ купцѣвъ бойкôвъ а сами заняли мѣсце. Але прійде часъ що и бойки зъ цѣлой Галичины повыганяють жидôвъ. (Редакція.)

Найбôльшій въ свѣтѣ процесъ.

Въ Буда Пештѣ розпочавъ ся процесъ проти жидôвской спôлки, котра ошукала 10.000 селянъ.

Само переслухане 10.000 свѣдкôвъ забере кôлька лѣтъ Жиды сидять въ Ивановой Хатѣ.

Въ Аннинѣ на Униахъ лучилась страшна експлозія ґазу въ копалиняхъ угля. Дотеперь выдобули зъ пôдъ землѣ 26 убитыхъ а 32 раненыхъ майнерôвъ.

Wilkesbarre, Pa.

„Нашое милое Соединеніе а Американьско хиньскій humbug."

Святымъ обовязкомъ кождого чоловѣка есть подѣлити ся правдою зъ другими, наколи самъ дôйшовъ до правды по довгихъ мозолахъ.

Я скажу отверто, не багато працювавъ нѣмъ дôйшовъ до той правды, съ котрою хочу подѣлити ся зъ читателями „Свободы."

Теперь короткій день а вечеръ довгій — тай перечитаешь все що пôдъ рукою, тай ще нехочеть ся спать. Отъ зъ нудьги взявъ я до рукъ и „Американьско-рускій Вѣстникъ" тай переглядаю. Почавши ôдъ самого наголовка ажь до остатного рядка, то все ложь и обманъ. Наголовокъ гласить: „Русскій Вѣстникъ"— а тамъ нема анѣ руского слова, анѣ руского духа, анѣ щобъ боронивъ рускй интереса и бувъ органомъ и речникомъ якогось руского общества. Той „Вѣстникъ" есть органомъ греко, католико и католико-греко-римскихъ братствъ. Въ тыхъ братствахъ по найбôльшой части суть словаки, поляки и кальвины, а русина православного не прііймумь бо не греко римо и римо-грецкій. „Вѣстникъ." котрый е органомъ той свѣтовой зберанины, для свого бізнесу такъ бреше ажь зъ печатнѣ курить ся и усе хвалить ся же мае пренумераторôвъ 3 сто тысячъ а въ „Соединенію" ажь три тысячъ членôвъ а братствъ то безъ числа. Всему тому не правда а тôлько американьскій спосôбъ дуреня и оголошенія для business-у Рускй люди най не вѣрять тарлатанамъ бо то все груба и выдумана брехня. Половина братствъ що „Вѣстникъ" подае не належать до „Соединенія" бо повыступляли и знати не хочуть о „Соединенію."

„Вѣстникъ" подае навѣть и такй братства, котрй и не суть на свѣтѣ на пр. Братство св. пророка Иліи въ Brooklyn и т. д.

Тое все нарокомъ друкують абы людей баламутити.

Жаденъ правдивый Русинъ тамъ недавъ са записати до „Соединенія" тôлько до „Руского Народного Союза" де самй всѣ Русины.

Длятого братя вписуйте ся до свого „Союза" и читайте „Свободу" бо се наше а до шарлатанôвъ педлярôвъ не пхайте ся бо будете жаловати. Я найлучше знаю и кажу правду.

Гаврило Лопата
Пенсіонованый членъ рахунковой комиссіи „Соединенія."

ОБРАЗКИ ЗЪ НЮ ЙОРКУ.

Педляръ.

Въ Ню Йорку майже на кождôмъ кроцѣ зострѣнешь ся зъ педляромъ, котрый зъ грубымъ тлумакомъ на плечи тягне по улицяхъ ажь угинаесть ся пôдъ тягаромъ свого краму. Кождый педляръ есть жидъ. Педляръ то не жебракъ, але промысловець и чоловѣкъ що платить лайсенсъ.

Мошко або Ицко, якъ йно тôлько зôйде зъ шифу, пакуе просто по адресу до свого кревного Лейбы и знайшовши его передае поздоровлене одъ Абрумка, Хайки. Лейба, котрый мае свôй шторикъ зъ лахами и всячиною, каже Мошкови сѣдати и розповѣдае ему: якъ ôнъ колись бѣдувавъ, якъ шпекулювавъ и робивъ закимъ дôйшовъ до гроша и до штору. Мошко, котрый ще шифомъ смердить, все тое добре мотае на усъ и очей не спускае зъ Лейбы.

„Ну Мошке, треба щось тобѣ помочи" — каже Лейба и дае науку якъ Мошко мае робити щобъ въ Америцѣ живъ и грощи мавъ.

За годину за двѣ, вертае до своей гостинницѣ, до котрей зайшовъ якъ зъ шифу зôйшовъ, и вже несе великій пакунокъ товарôвъ, котрй его кревнякъ Лейба давъ за пôвъ цѣны на выплату.

Въ пакунку мае:

ногавицѣ, лейбики, карпетки краватки, нашійники, шлейки, рукавички, хусточки до носа и множество иншихъ артикулôвъ потребныхъ до житя и до щоденного ужитку.

На другій день рано, скоро свѣтъ — нашъ жидокъ, що вчера зъ шифа, уже на ногахъ. Онъ наймивъ собѣ осôбну комнатку на пôддашу за два дол. на мѣсяць. Купуе собѣ велику паку, до ней гарненько вкладае свои артикулы и далѣ по домахъ, горѣ сходами; продае свôй товаръ. Зъ одного сальону суне въ другій, зъ одной улицѣ телепаесь на другу — Мошкови якось йде!

Справдѣ, съ початку тяжко му йде. Тутъ го выганяють тамъ и за дверѣ неразъ выкопають. Але Мошко терпить якъ собака и не робить собѣ зъ того ничъ, бо знае, же его кревняка Лейбу такъ само гонили. Въ десятьохъ мѣсяцяхъ не вскуравъ нѣчого, то на одинайцятôмъ таки вторгувавъ!

Неразъ Мошко педляръ умываеть ся своимъ потомъ, неразъ ноги му попухли якъ коновки, неразъ трапить ся и такъ що сердечно дôстане по за уха и ще псами проженуть — тодѣ спасене Мошка въ ногахъ! Але ôнъ собѣ зъ того всего ничъ не робить; вечеръ, якъ прійде до своей квартиры на пôддашу, заразъ береся рахувати гроши и переконавъ ся що ôнъ таки пару центôвъ вторгувавъ. Се его початокъ и ôнъ не тратить надѣи що пôзнѣйше лучше бізнес пôйде. Богъ поможе дальше, думае собѣ и съ тымъ спокôйно кладе ся спати.

Мошко педляръ уганъе зъ своимъ крамомъ такъ черезъ 8 або 14 дней. Его ѣдло е тôлько сухій хлѣбъ, его напôй есть вода. Его товарѣши зъ шифу, бôльше зъѣли въ 24 годинахъ, якъ ôнъ въ 14 дняхъ. Але ôнъ уже и щось навчивъ ся. Онъ уже дôзнавъ ся: въ котрыхъ то дняхъ есть найлучше продавати и на якихъ то ще улицяхъ; онъ навчивъ ся и говорити зъ людьми и знае уже „yes" и „no" а особливо „how much." Онъ довѣдавъ ся и о тыхъ магазинахъ, въ котрыхъ и самъ его кревнякъ Лейба бере товары, тамъ ôнъ самъ и собѣ вже йде купувати одну часть за cash (готôвка) а другу на кредитъ.

По трохъ мѣсяцяхъ Мошко уже цѣлкомъ инший чоловѣкъ. Онъ вже свôй купець хоть и педляръ и уже не ѣсть сухій хлѣбъ, но деськолись и сыра до него купить, звычайно американьского по 15 центôвъ фунтъ. Его заробокъ позволяе ему уже бôльше накупити товару и ôнъ постановивъ йти на „country."

Country суть великй и е такй осады, куда колія не йде и люди дуже ради якъ якій педляръ де кавинеть ся.

Тодѣ педляръ вдоволеный же продасть и вшахруе, а притôмъ ѣсти и нôчлегъ даромъ, — люде также радй, бо не потребують далеко йти до мѣста за якую будь марницю.

Танцюристый рай для Мошка якъ попаде мѣжь нашихъ людей або словакôвъ, полякôвъ. Тодѣ ôнъ уже въ дома. Бреше, крутить, циганить, бôгмаесть ся, клинесь а дре лупить въ десятеро якъ товартъ що продае. Що его стояло въ Ню Йорку 50 ц. то у нашихъ выдре 2.00 дол. а люде тѣшать ся що можуть поторгувати ся по своему у ихъ мовѣ.

Розумѣеть ся тутъ уже на самыхъ ногавицяхъ, лайбикахъ, нашійникахъ, шлейкахъ, хусточкахъ до носа, не обйдеть ся, Мошко потребуе ще пугавиць, шпѣнокъ, голокъ, нитокъ, мыла, наперсткôвъ, щôточокъ, зеркала, перъ, гребенѣвъ, припинокъ волося, пôдвязкôвъ, шнуркôвъ, едвабу, струнъ, калафоніи, пуделочка мастистяжки и т. п. р. ôнъ потребуе всего и мае все.

Мошко знае собѣ пор адити. Найскорше тягнесь Мошко зъ своимъ крамомъ до Конектиктъ, Массачусетсъ а теперь бôльше до Пенсильваніи, де нашй и словаки.

Найбôльше клопоту мае Мошко зъ фармерскими пса-

ми и не ма пса на американьской земли, щобъ не гавкавъ и не кусавъ жида педляра.

Передъ тутейшимъ фармеромъ не уходить нашъ Мошко за жида, но каже що ôнъ французъ съ Канады, але проклятый песъ фармерскій не хоче вѣрити бо спôзнавъ по нюху канадского француза ôдъ Горлицъ або зъ Росіи!

По двохъ рокахъ, Мошко уже не иде по педлюваню пѣшки. Онъ вже не може такъ легко скакати черезъ плоти и ровы передъ фармерскими псами якъ колись а вôзокъ и стару кобылу можна легко набути. Въ 14 дняхъ кобыла и вôзокъ Мôшкови вѣплатять ся сами, бо ôнъ уже теперъ педлюе зъ цигарами и золотыми рѣчами. Цигары просто зъ Гаваны, а золотіи рѣчѣ таки зъ самого Парижа.

Богъ вѣсть и Мошко же его цигары Гаваны не видѣли а золотй рѣчѣ навѣть коло Парижа не були везенй, але фармеръ, его наймитъ и нашй и другй купують на розхватъ. На зигаркахъ, и то золотыхъ, бо Мошко иншихъ не мае лишь саме золото, на брошкахъ, заушницяхъ, ланцушкахъ робить великій гроши.

Такъ педлюе Мошко кôлька рокôвъ. Наколи уже придбавъ собѣ пару сотъ, покидае педлярство, вертае до Ню Йорку и женить ся.

Теперь Мошко уже собѣ ґройсе панъ. Онъ говорить тôлько по англійски. На его вывѣсцѣ (шилдѣ) стоить написано не Мошко Мортковъ але „Moses Morton and Co."

Мошко зъамериканізовавъ ся.

Учѣмъ ся розуму ôдъ жидôвъ и берѣмъ ся и мы до якогось бізнесу, но треба бути постоянными и ощаднымъ

Глупôсть, безочливôсть, злоба и alias:

„Polska i Litwa" въ Шимокинъ, seu Sedes sapientiae polonicae.

(За содержаніе сей статіи Редакція не ôдповѣдае.)

Что между скотами – безрога, между мухами – рынковая муха, то между газетами – польска газета „Polska i Litwa" (?). Люди издающіе этую шмату, превысшають дерзость бишаной собаки, а упорность дикаго осла или мулы! Какъ безрога такъ и тіи люди повсюду всувають свои неумиты морды, въ дѣла ихъ совсемъ некасающіеся. Отганяешь ихъ, то они все таки какъ рынковая муха нападають и рычать какъ дикій оселъ и копають какъ мула!.. и то называють „Sedes sapientiae." Я самъ этой шматы не читалъ и не читаю, ибо мнѣ никакого дѣла съ поляками, но мои друзья вторично увѣдомляли меня объ этомъ что „P i Г" очень любезно (?!) занимается мной и моимъ именемъ. Я, правда, на лаянье малыхъ и большихъ собакъ никогда ничего не даю но на конецъ и моя терпеливость истощается и я долженъ моимъ ворогамъ клеветникамъ воздать заслуженую мзду т. е. моральный кнутъ. Но всенародно заявляю, что это первый да послѣдный разъ вступаю въ полимику съ „P i L" бо считаю ниже моей чести. На будуще можетъ она лаять, брехать, вить сколько ей угодно бо, какъ говоритъ пословица: „лаяніе собакъ, ричаніе ословъ до неба не слышно."

1) Польска пословица есть что: „madry polak po szkodzie" – я добавляю: и передъ шкодой и въ шкодѣ и по шкодѣ – не былъ и не будетъ „мудрый" „P i L" въ своей бездонной глупости не знаетъ что мы живемъ не въ 16. но въ 19. столѣтіи и то не въ „Polsce w starych granicach" но въ Америкѣ, и здѣсь ваша непрошена опека надъ „rusinskim ludkiem" не нужна и здѣсь „sxlachetni bracia" конецъ его мукамъ и горю, какія страдалъ „ten ludek" у вашомъ ярмѣ какъ конецъ Poloniae во вѣки вѣковъ!..

Ситый уже рускій чоловѣкъ хозяйничествомъ поляка и этымъ хозяйничествомъ запропастилъ полякъ свою „ojczyznu" на вѣки.

Полякъ и его „szlacetny brat" жидъ скитаются по свѣту безъ „krolewstwa и безъ krola."

Что дѣлаете зъ русскимъ народомъ въ Галичинѣ? Но здѣсь въ Америкѣ вара!

Старайтеся о самыхъ себя, замѣтайте вашіе свиньства предъ собственными дверми довольно ихъ у васъ!

Сли лежитъ вамъ на серцу „благо" „ludku" то старайтеся ос воемъ а не є нашомъ ибо мы не можемъ платить такихъ адвокатовъ какъ вы только по крайной мѣрѣ можемъ заплатить какъ вы зовите по польски: g....nem

2) P i L. должна знать что нападеніе съ польской стороны на русского человѣка, это для него найбольшая честь, – бо отъ польской хвалы, огня, вѣтра, буры, холеры, вошей и блощицъ — сохрани меня Боже!

3) Слибъ я зъ этихъ московскихъ rubli одну копейку получилъ, то сей часъ дарую P i L. на мыло и самъ куплю книгу для ней „о понятіахъ елементарныхъ чести."

4) О „honorze luckim i kaplanskim P i L. не можетъ говорить.

5) Что касается „Союза," то „kusz dich" это не „polskie krolewstwo."

6) Что о. Констанкевича каждый поважалъ и поважаетъ и свиньскіе нападеніе P i L. не повредитъ.

7) Насколько я слышалъ „P i L" есть органомъ „Sedis Sapientiae," котрой фундаторомъ какой то докторъ (?!?) Сли это правда„ то мое почтеніе. Но лучше бы назвать sedes stercoraria, а не sapientiae бо sapientiae очень мало, но тымъ больше смраду роспрастраняетъ органъ этой премудрости!

8) Fine finali за любезніе воспоминанія о мнѣ я очень благодарю P i L. и позволяю ей поцѣловать меня въ лицо съ западной стороны–

Честныхъ людей польской народности, которые знаютъ почитають мнѣнія и убѣждені ядругихъ, я почитаю, но нѣтъ людей отъ „Polski i Litwy" — такимъ кнутъ!..

А. Ю. Товтъ.

Цѣкаве.

Въ Ню Джерзі штатѣ оденъ фармеръ мае жену, котра жіе зъ нымъ 20 рокôвъ а не промовила до него анѣ одного слова. Скарживъ ей до суду но ничъ не помогло.

Оденъ дивакъ подавъ въ тутейшихъ газетахъ таке оголошене:

„Живъ я съ першою женою черезъ довшій часъ и она породила менѣ 7-ро дѣтей и то сами дѣвчата, черезъ тое я розвѣвъ ся съ нею и шукаю другой, котра бы пойшла за мене и родила сами хлопцѣ-"

Зôйшли ся дяки на празникъ. На соборной Служби проводирь хору каже: „теперь приходить „Хирувими" – уважайте щобъ всѣ разомъ закôнчили.

Испытъ зъ церковного языка.

Канониръ екзаминаторъ до дякôвского кандидата:

Віенцъ скажѣте намъ якъ бы вы перетолковали альбовемъ такое на руске:

Пой много-кратно въ клѣты, яже имаше во утріе въ церкви пѣти:

Кандидатъ: пий въ дома кôлько хочъ но въ церкви горла не мочь.

Куме Василю та де такъ бѣжите?

— Мене ветекла собака вкусила и бѣжу до Николая, що завсе зô мною сварить ся, щобъ его вкусити та най и ôнъ сказить ся.

Славно.

Фрілядскй Русины зложили 3,600 дол. на побôльшене своей церкви.

Але тамъ що суботы музыки немя якъ то въ....

Нашого земляка Теодора Цѣшляка покалѣчило въ цукровни въ Джерзі Сіті.

Въ Фриляндѣ нашого земляка Теодора Павлинка напали злодѣи и страшно гозбили забравши 30 дол. и зигарокъ.

Рускій Рабочіи!

Берѣть американьскй папери и записуйте ся до „Союза;" робѣть силу такъ. щобъ зъ нами числили ся якъ зъ людьми свѣдомыми своихъ правъ и интересôвъ.

Полiтика.

Японцѣ бють хинчикôвъ на суши и мори якъ жида въ мѣшку. Всѣ політикеры европейски мовчать и въ головахъ имъ крутить ся що то буде зъ Росіею якъ царь умре. Царска родина що хвиля надѣеть ся смерти ей головы Александра III. Нигилисты пробудились и не дають вмерти спокôйно царю.

Францiя шле войско на островъ Мадаґаскаръ а John Bull поправляе и свои военнй кораблѣ.

Въ Италии анархисты, въ Нѣмеччинѣ соціалисты спокôйно роблять свое дѣло якъ дѣдъ на празднику.

На Уграхъ лiберальна и клерикальна партія таки на добре взяли ся за чубъ и одна другой не уступить доки не поставить на своимъ.

Въ Греціи такъ розгосподаровались розбôйники якъ въ руской Галичинѣ поляки.

„Баткôвщина" каже Русинамъ думати о політичной самостôйности – давъ бы то Богъ.

Слюбъ царевича престолонаслѣдника зъ нѣмецкою княгинею Алисою ôдбувъ ся при смертной постели царя.

Пожертвовали дальше на „НАРОДНЫЙ ДОМЪ" въ Америцѣ.

Иванъ Перунъ	1,00

Патріоты! Не забубайте за „НАРОДНЫЙ ДОМЪ!"

Календари „Просвѣты" и Ставропигіи на рôкъ 1895 буде можь получити съ кôнцемъ мѣсяця Новембра въ Редакціи „Свободы"

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. John Glowa

Excelsior Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. J. Konstankiewich
144 South Franklin Str.
Shamokin Pa.

---

* Звертаемъ увагу всѣхъ нашихъ Русинôвъ, що маемо на складѣ всякй книжки шкôльнй букварн, читанки, ôдъ першой до третой клясы. Маемо также всякй поучаючи книжки зъ общества „Качковского" и другихъ. Маемо Молитвословы „Кормъ Души" Есть то одна зъ найкрасшихъ книжокъ до моленя зъ чотырома кольороваными образками и 50 на чорнôмъ тлѣ. Такъ само маемо Історію Руси и книгу о „Наслѣдованю Іисуса Христа" Тіи книжки повинни находити ся въ кождой хатѣ руского робôтника.

Неодовга надôйдуть розличного рода образки, образы зъ рускими пôдписами.

РУСКА ТОРГОВЛЯ

СНАРЯДОВЪ ЦЕРКОВНЫХЪ ИКОНЪ, КНИГЪ И РИЗЪ

МИХАИЛА ДЫМЕТА
во ЛЬВОВѢ въ ГАЛИЧИНѢ

Поручае своимъ землякамъ въ Америцѣ всякого рода вещи церковнiи а именно:

Евангелiе нового изданiя въ розличныхъ прехороших оковахъ и оправахъ ôтъ 55 з. о. до 225 злр. Плащаницн на полотнѣ ôтъ 18 злр. до 42 злр. на шолковой матерiи ôтъ 48 до 130 злр. Фелоны, Стихарѣ, Хоругви. Фаны, Артоси, Хлѣбницѣ, Кресты всякого рода, Патрицiи, Чашѣ, Кадилницѣ, Дарохранительницѣ, Пауки, лихтарѣ, альпаковiи, мосяжнiи, и циновiи. Всякiи книги церковни, а особливо поручае образи до Иконостасôвъ хорошой роботи по дуже умѣренних цѣнахъ, на полотнѣ якъ я посылавъ уже до Шенандоагъ Па, Фрiляндъ Па, Миннеаполисъ Минн. а всѣ були совершенно задоволени о чôмъ ся переконати можна.

Чувъ я що въ Америцѣ заберають ся жиды продавати церковни вещи и кажуть собѣ за лихiй товаръ надзвичайно дорого платити, для того прошу всѣхъ а особливо Всечестне руске Духовеньство и братства церковни, котримъ лежить на серцю украшенiе домôвъ божихъ, щобы съ своими потребами до мене удавались, я всѣ замовленя яко Русинъ и вашъ родимецъ якъ можь найтаньше и найсовѣстнѣйше виготовлю. Для того не дайте ся ошуковати ôтъ людей, котри не мають изображенiя о церковних вещахъ. При замовленiяхъ або, обсталюнкахь, прошу заразомъ и грошѣ присилати, а слибы замовленiе больше столо якъ 200 злр. или 100 дол. то прошу долучити еще 10 злр. особно на таксу, котру треба заплатити американьскому конзулеви въ Вѣдни за потвердженiе рахунку.

Вcяки замовленя прошу посилати через „Свободу“

Цѣнники можно получити въ Редакцiи „Свободы“

Зôстаю съ почтенiемъ
Михаилъ Дыметъ.

ОДИНОКIЙ РУСКIЙ ШТОРЪ
въ
ОЛИФАНТѢ ПА.

Пôдъ зарядомъ
ГЕОРГIЯ ХИЛЯКА

Звѣстного руского патрiоты. Есть се найлучше заосмотреный зô всѣхъ шторôвъ во всѣ потребнi товары и всякого рода по якъ найтаньшой цѣнѣ.

Кождый тамошный Русинъ уважаючи себе правдивымъ и щирымъ патрiотомъ, най спѣшить до свого руского штору. Особенно нашй газдинѣ най йдуть громадно!

Нащо Юськôвъ, Шмулѣвъ спомагати? Идѣть до свого.

T. TALPASZ,
ТЕОДОЗIЙ ТАЛПАШЪ

РУСКIЙ РЕСТОРАТОРЪ И ГОТЕЛЬНИЧIЙ.

246
PEARL ST
SHAMOKIN, PA.

Недалеко руской плебанiи.

Добрый вечеръ, друже мой!
— Добрый вечеръ, свате!
А куда такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!

Що за Талпашъ? Звидки онъ?
— Та-жь краянъ нашъ милый
— У него всѣ русины
— Подкрѣпляють силы!...

— Що за брындза й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Танько надзвычайно!

МИХАИЛЪ ЕВЧАКЪ

Рускiй
— ЕДИНЫЙ —
КОНТРАКТОРЪ
и
БУДОВНИЧIЙ
— въ —
Вилксбаръ и околицѣ,

Его камѣнне пôдъ будову есть найлѣпше, а робота найтрвальша.

Буде мосты и домы, мае власнй конѣ до звозу матерiялу.

Дае кериджѣ на похороны на весѣля, хрестины и т. i.

Мешкае
на River Side,

Недалеко Руской Церкви.

BOLESLAW SEEGER

Поручае ся ласкавой памяти краянôвъ що въ его салонѣ завсе свѣже пиво и рôжнородни напой.

Хороша саля для забавъ и братскихъ засѣданъ.

168. Warren & Dodley Strs.
JERSEY CITY N. J.

W. BUDZYNSKI.

122 Cedar Str.

New York.

Помежи Greenwich i Washington улицями.

АГЕНТУРА
КОРАБЕЛРНА
И КОЛIОВА.

Спродае шифкарты на найлѣпшiй линiи морскiй на Бременъ и Гамбургъ. Посылае грошѣ до всѣхъ части свѣта.

Звертаемъ увагу, що яко свôй чоловѣкъ обходить ся съ людьми сумлѣнно.

ПЕРША РУСКА
ГРОСЕРНЯ
Въ Джерси Сiти.

Пôдъ числомъ 102 Моррисъ улиця.

Краяне повертаючи до краю чи приходячи съ краю, няй зайдуть тамъ а будуть услужени по щыро руски.

Тамъ дасть ся имъ добру раду и пораду о всѣмъ що тôлько потребно.

НАЙБОГАТША

Гросерня и Dry Goods
I. ТАЛПАША
и Я. ЖИЛИЧА

727. Commeree Str.
ШАМОКИНЪ ПА.

Заосмотрена съ гори ажъ до долу въ найлучшiи товари съ перпюй руки Все свѣже.

Краяне не оминайте своихъ, бо бувъ бы великiй грѣхъ! и не слава для руского народа. не забудте

J. TALPASZ &
J. ZYLICZ

D OLDENBURG
ПРЕДПРIЕМЦЯ ПОХОРОНОВЪ.

77-87 Morris Str.
Jersey City N.J.

Удавайте ся въ потребѣ до него.

KRIMMERT, & F. MISSLER

Продаю найтуньше шифкарты до старого краю и посилаю грошѣ въ якъ найкоротшомъ часѣ певно, беспечно безъ жадного клопоту.

Кôлько то уже людей посилало грошѣ до старого краю и купило у мене шифкартъ? а еще жаденъ не скаржився ся що му були яка хиба.

Поручаюсь памяти моимъ краянамъ остаюсь съ глубокимъ поваждамемъ и не забувайте на

F. MISSLER

F. MISSLER

106 WEST STREET
NEW YORK
A въ JERSEY CITY
111 Hudson STREET

САЛОНИСТИ!

Се иде о ваше доро познакомитись зъ нами.

Сли кто купить у нас хоть разъ, а переконаесь що добрый зробивъ интересъ.

Зголошуйтеся до нашого складу, або посылайте о пробку (sample)

зъ глубокимъ почтенiемъ
EMANUEL GROSS.
Jmporter of Wines and Liqours
Головный складъ 357 Henderson Str.

38 ESSEX STR. JERSEY CITY
NEW YORK.

FRANK WEI(EL

Найлѣпшiи
Найтуньшiи
а
на часъ направить кождому зигарки, зигары и все що въ закресъ годинникарскiй входить,

131 YORK STREET
JERSEY CITY, N. J.

M. SINGER,
101 MORRIS STREET,
межи Washington а Warren улицями.
Jersey City.

Поручае свôй складъ вiнъ заграничныхъ всякого рода пива, медъ, горѣлку лiкери по найтуньшой цѣнѣ.

Незабувайте за него.

R. H. MORGAN,
9 W. CENTER ST.
SHENANDOAH PA

ФАБРИКАНТЪ

Прапоровъ (фанъ)
Хоруговъ, Одзнакъ,
Пасовъ. Шапокъ для Братствъ.

Фана для парады зъ найлѣпшого едвабу; чотыри и пôвъ через шесть и пôвъ стôпъ со всѣма приборами $25, и 26,75

Прапоры больше зъ найлѣпшой матерiи по $32.00 $35.00 $45.00 и $50.00

Пишѣть по цѣнники и по пробу до:

R. H. MORGAN
9 W. Centre Str.
SHENANDOAH, Pa.

Молись, трудись, тверезись, учись, до „Союза“ запишись, до читальнѣ ходи! Бога въ серцю май, ближняго люби, церковъ посѣщай, „Свободу“ читай! Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся! Въ льотерiю не грайте, тôлько грôшъ щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому“ ану скинтесь по центови! Се не запоминайте!..... Буде зъ васъ!